

УДК 658.51:621

О.Б. Бойко

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

ФАКТОРИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ ІННОВАЦІЙНУ СТРАТЕГІЮ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА.

O.V. Voiko

DETERMINING FACTORS OF INNOVATION STRATEGY IN ENGINEERING ENTERPRISES

З урахуванням реального стану економіки України, основною метою інноваційної політики на найближчу перспективу є підвищення технічного рівня і конкурентоспроможності виробництва, забезпечення виходу інноваційної продукції та високих технологій на внутрішній і зовнішній ринок і перехід на цій базі інноваційно-активного промислового виробництва в стадію економічного зростання.

Інноваційний розвиток є невід'ємною складовою стратегічного потенціалу будь-якого сучасного підприємства. Так, Г. Хемел та К. Прахалад стверджують, що успіх підприємства залежить від інновацій та зростання, а не від операційної ефективності.

Факторами, що визначають характер інноваційних стратегій підприємства, є наукоємність продукції, частка ринку, науково-технічний потенціал, структура продукції за стадіями життєвого циклу (в іноземній економічній літературі часто користуються визначенням детермінанта або механізм детермінанти, тобто синергія факторів, що визначають траєкторії розвитку підприємства).

Ресурси, якими володіє орган інноваційного управління машинобудівного підприємства являє собою наукові та інженерно-технічні кадри, грошові кошти, які виділені на цілі науково-технічного розвитку, виробничі і науково-технічні фонди.

Серед інноваційних стратегій машинобудівного підприємства виділяють стратегії проведення НДДКР і стратегії впровадження та адаптації нововведень.

Перша група стратегій пов'язана з проведенням підприємством досліджень і розробок. Ці стратегії визначають характер запозичення ідей, інвестування НДДКР, їх взаємозв'язку з існуючими продуктами і процесами. Друга група стратегій відноситься до системи оновлення виробництва, виведення продуктів на ринки, використовуючи технологічні переваги.

В наукоємних галузях економіки, до числа яких відносять і машинобудування, показником інноваційної активності підприємства виступають витрати на науково-дослідні розробки, фундаментальні та прикладні дослідження.

Тому головними детермінантами на такому підприємстві будуть: потрібність споживачам, яка виявляється в обсязі виробленої продукції, що є свідченням задоволення їхніх потреб (зовнішня детермінанта), готовність власників (незалежно від форми власності) продовжувати інвестувати кошти в капіталовкладення підприємства, що визначається його баченням доцільності подальшої діяльності за існуючого рівня віддачі від інвестицій (внутрішня детермінанта) та готовність колективу підприємства продовжувати роботу при існуючих на підприємстві соціально-економічних та організаційних умовах. До них варто віднести ще постачальників, технології, відносні характеристики, переваги та унікальність нововведення, конкурентний потенціал самого підприємства, підтримку з боку держави і суспільства, конкуренцію на ринку з боку зарубіжних підприємств, чинники макросередовища. Та лише поєднання зовнішніх та внутрішніх детермінант забезпечить успіх такому підприємству на ринку.

Оскільки інноваційні стратегії визначаються загальними стратегіями діяльності підприємства, то зазначені детермінанти повинні враховуватися і при формуванні

портфеля інноваційних стратегій. Але з урахуванням особливостей останніх необхідно виділити специфічні детермінанти, а саме науково-технічний кадровий потенціал, стан дослідно-експериментальної бази, стан нематеріальних активів і наявність заділів у вигляді результатів вже виконаних НДДКР, структуру власної продукції з урахуванням часток ринку і стадій життєвого циклу, наявність загроз технологічного та функціонального заміщення.

Під науково-технічним потенціалом мають на увазі можливості підприємства з розробки та адаптації інновацій. Найважливішими характеристиками науково-технічного потенціалу є рівні розвитку науково-технічної складової кадрового потенціалу підприємства, його дослідно-експериментальної бази, а також нематеріальних активів у частині результатів вже виконаних НДДКР, науково-технічних патентів.

Науково-технічний кадровий потенціал підприємства визначає можливості його інноваційного розвитку за рахунок відповідних трудових ресурсів. Ця складова науково-технічного потенціалу - це науково-технічні та інженерні кадри підприємства. Організаційно науково-технічні та інженерні кадри можуть бути об'єднані у відокремленому науково-технічному центрі або бути розосередженими по виробничим підрозділам або організуватися в змішаному варіанті. Конкретна форма організації НДДКР залежить від виробничих і технологічних особливостей підприємства. Головне, що слід враховувати - це чисельність і якісний склад науково-технічних кадрів, конструкторів і технологів, які працюють на підприємстві.

Наступна складова - дослідно-експериментальні потужності підприємства. Цей фактор має велике значення в машинобудуванні, в особливості в електромашинобудуванні, автомобілебудуванні, верстатобудуванні та інших галузях.

Далі слід відзначити нематеріальні активи - наявність закінчених НДДКР, патентів і ліцензій, які складають основу технологічних нововведень. Для того щоб реалізувати в майбутні роки певну інноваційну стратегію, потрібно мати відповідний науково-технічний заділ по потенційним інноваціям. Це можуть бути власні розробки або ліцензії та патенти, придбані зовні.

Необхідно відзначити наявність технологічних переваг продукції. Тут варто зазначити необхідність окремого обліку конкурентних переваг інновацій-продуктів та інновацій-процесів. Підприємство може мати конкурентоспроможну продукцію за її споживчими та експлуатаційними властивостями (інновація-продукт), але не мати при цьому конкурентоспроможних процесів виробництва даної продукції (інновація-процес).

Розглядаючи портфелі інноваційних стратегій для відповідних цілей, необхідно відзначити, що відмінність цих портфелів полягає не тільки зі складом включених в неї стратегій, але і з інтенсивністю їх застосування. Тому доцільно з урахуванням ролі детермінантів інноваційного розвитку розглядати інтенсивність для окремих портфелів. Формування портфеля для конкретної мети повинно здійснюватися з урахуванням рівня детермінантів інноваційного розвитку. Детермінанти можуть знаходитися на різних рівнях. Цих рівнів може бути дуже багато, а їх кількість залежатиме від конкретних умов застосування стратегій.

Література

1. Аакер Д. Стратегическое рыночное управление. 7-е изд. / Д. Аакер [Пер. с англ. под. ред. С. Г. Божук]. – СПб.: Питер, 2007. – 496 с.: ил. – (Серия «Теория менеджмента»);

2. Мазаракі А. А. Інноваційний потенціал України : монографія / за заг. ред. А. А. Мазаракі / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, В. В. Юхименко, В. М. Костюченко, Л. П. Кудирко та ін. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 592 с.

3. Електронний ресурс [режим доступу] <http://www.weforum.org>.